

LÅNTAGERNES KOMMENTARER TIL

TILSVARET FRA SPAREBANK1 IFBM. ANKEN TIL HØYESTERETT

Sidehenvisning viser til bankens anketilsvar av 24.09.15 til Høyesterett

NB! Disse kommentarene fikk ikke ankeutvalget lest fordi ankeutvalget avviste anken så raskt at låntagerne ikke rakk å komme med sine kommentarer...

Side 2, punkt 1:

Følgende er åpenbart utgangspunktet til Sparebank1 Oslo & Akershus i denne ankesaken, sitat fra bankens anketilsvar til Høyesterett: "Det blir derfor nedlagt påstand om at samtykke til anke skal nektes, og at de ankende parter skal dømmes til å betale saksomkostninger for Høyesterett."

For låntagerne bemerkes det at en Sparebank1 Oslo & Akershus hele veien har bagatellisert saken og i alle instanser gjort alt som er mulig for at saken ikke skulle kunne behandles verken i Finansklagenemda, tingretten, lagmannsretten eller nå sist i Høyesterett.

Etter låntagers syn burde banken i stedet valgt å ta kundens åpenbart sterke ønske om å få saken grundig behandlet fra alle sider på alvor. Her kan det som et eksempel henvises til hvordan forsikringssselskapet If behandler misfornøyde kunder gjennom et eget "kundepanel" for klagesaker, se dokumentasjon i bilag B16. Se forøvrig også Henrik Syses forord til saken, bilag B17.

Videre skriver banken: "Anken bygger i betydelig utstrekning på anførsler knyttet til et regelverk som ikke var gjeldende på tidspunktet for avtaleinngåelsen. Bank1 er av den oppfatning at dette, i tillegg til at de ankende parter ikke er å anse som forbrukere, gjør at saken er uten prinsipiell interesse."

Det er feil at regelverket ikke var gjeldene. Disse ble sist endret 3 måneder før denne angjeldende avtale ble inngått.

Forskrift om låneavtaler (11.02.2000 nr. 101) § 2 med endringer som trådte i kraft 1. juli 2007. Dersom en part ikke er forbruker så kan det avtales unntak fra beskyttelsesreglene i finansavtalelovens kap. 3. Partene er enige om at slikt unntak ikke er avtalt.

I lovendringene i 2010 var det kun snakk om presiseringer av gjeldene rett og ingen vesentlige endringer angående det denne saken omhandler.

Det er mange, også fremstående jurister, i tillegg til jurister innenfor bankvesenet og ikke minst blant den alminnelig advokatstand, som mener norsk rettsvesen ikke alltid følger gjeldende rett. Se bl.a. dokumentasjon fra Dagens Næringsliv, DN, bilag B18 og B19, samt advokatbladet.no bilag B20. Økt krav til effektivitet, gamle oppfatninger og holdninger kan være noe av årsaken.

Side 2, punkt 2:

De nye og vesentlige endrede lånevilkårene fra banken ble fremlagt og presentert for første gang på selve signeringsmøtet. Det er ikke på denne måten

en bank skal forholde seg til en kunde enten kunden er en forbruker eller næringskunde. Hervig og Bilek og kausjonist Hilde Bånrud ble under møtet forklart fra bankens side at de nye lånevilkårene ville være en fordel for forlaget som fikk tilført likviditet, og for låntagerne i og med at banken ga en utvidet nedbetalingstid på det private forbrukerlånet i stedet for et kortsiktig lån. Det påpekes at det aldri ble nevnt verken muntlig eller skriftlig fra bankens side at dette skulle være noen form for aksjonærlån, slik banken senere har hevdet. Det var kun snakk om et privat forbrukslån, ”som kunden i prinsippet kunne bruke til hva de ville.”

Banken har aldri dokumentert at dette var å oppfatte som et aksjonærlån. Banken krevde en ekstraordinær nedbetaling med kr 750.000,- på forlagets langsiktige lån, som en forutsetning fra bankens side for å gi det private forbrukslånet. Det private forbrukslånet var på samme beløp kr 750.000,-.

Både Hervig og Bilek og kausjonist Bånrud følte seg overrumplet og følte seg presset til å undertegne avtalen der og da. Banken sa at pengene skulle overføres til forlagets konto samme dag, se bilag B14 side 2, og banken fremhevet således at lånet ville redde forlagets likviditetskrise umiddelbart.

Det ble ikke gjennomgått og snakket om hvilke nye konsekvenser og nye risikomomenter det nye ekstraordinære lånevilkåret kunne medføre for låntagerne og for kausjonisten. Referatet fra møtet viser at denne nye spesielle og essensielle problemstillingen overhodet ikke var på dagsorden. Det ble kun gitt en generell fraråding som bankens jurist fortalte at banken var forpliktet til å legge frem, og som det ble fortalt kun var en proformasak. Se dokumentasjon fra banken, bilag B14.

Det påstås fra bankens side, og som lagmannsretten sluttet seg til i sin dom, at det ikke skal finnes holdepunkter i saken for at låntagerne ville handlet annerledes om de var gitt tid til å områ seg. Dette er en udokumentert og løs påstand og bygger kun på bankens fritolkning uten hold i virkeligheten.

Låntagerne har hele tiden hevdet at de ville handlet annerledes dersom de hadde fått bedre tid til å områ seg eller fått rådgiving. Banken og retten hevder samtidig at låntagerne ikke hadde andre lånealternativer. Alt dette er feil påstander som låntager kan dokumentere er feil. Dette ble også bekreftet at låntagernes vitner i retten. Det er svært beklagelig at både tingretten og Lagmannsretten hele veien har forholdt seg til bankens påstander og bankens vitner og ikke til låntager uttalelser og låntagers vitner.

Dette handler om å gi en låntager tid til i ro og mak å kunne vurdere alle sider ved en låneavtale. Dersom en avtale inneholder nye vesentlige vilkår, trenger enhver låntager bedre tid til å områ seg. Det ligger i sakens natur.

I denne saken har banken holdt tilbake nye og vesentlige lånevilkår i minst to dager uten å gi dem videre til låntagerne. Banken visste at låntagerne straks de fikk beskjed om lånet den 25/9, omgående ga beskjed til de ansatte og leveandørere om at de snarlig ville få utbetalt sitt tilgodehavende, som selskapet ikke hadde betalt. Med en slik fremgangsmåte overrumplet banken dermed låntagerne i en situasjon hvor banken visste at låntager kom under tidsmessig og

økonomisk press fra leverandører og ansatte. Banken hadde samtidig alle lånedokumentene liggende klare for signering, sammen med en bekreftelse om at lånet ville bli utbetalt senere samme dag.

I tillegg blandet banken låntagernes roller mellom privatpersoner og næring. For å få det private forbrukslånet krevde banken at låntagerne som aksjonærer i forlaget måtte signere og godta en ekstraordinær nedbetaling av forlagets langsiktige næringslån. Dette langsiktige næringslånet var ikke misligholdt og hadde forfall først den 31.12.2015.

Det er bankens overrumplende og uryddige fremgangsmåte hvor helheten og omstendighetene gjorde at låntagerne og kausjonisten følte seg presset til å undertegne der og da.

Hadde låntagerne og kausjonisten der og da forstått at det ekstraordinære lånevilkåret banken krevde fra forlaget, kunne medføre at forlaget ikke ville være i stand til å tilbakebetale både det private forbrukslånet på kr 750.000 ville de ikke tatt opp forbrukslånet gjennom banken, men heller valgt andre tilgjengelige løsninger.

En av mulighetene var lån fra nærstående familie, som er bekreftet fra begge låntageres familier, se vedlegg B9. og B10., som viser at familiene hadde både evne og vilje til å yte dette lånet. Hadde låntagerne hatt med seg noen av sine rådgivere, som Jan Breivik eller styreleder i forlaget, som begge var svært tydelige på at de ville frarådet låntagerne å ta lån i banken med de ekstraordinære vilkårene, ville avtalen aldri ha blitt inngått.

Kausjonist Hilde Bånrud er også tydelig på at hun aldri hadde kausjonert for dette forbrukslånet dersom hun hadde forstått eller blitt fortalt hvilken betydning bankens ekstraordinære krav ville medføre for hennes personlige risiko. Dessuten er kausjonisten også tydelig på at hun aldri ville kausjonert for lånet dersom hun hadde følt eller oppfattet at bankens fraråding virkelig var reell og ikke bare proforma.

Det er også å bemerke at bankens jurist som var til stede på møtet, med henvisning til Aksjeloven og habilitetsreglene, skulle ha krevd og bedt låntagerne ta med seg lånepapirene tilbake til forlaget slik at andre i forlaget kunne ha behandlet lånesaken på vegne av forlaget. Dette for best mulig å ivareta selskapets interesser siden låntagerne også hadde en rolle som aksjonærer i det selskapet låntagerne som privatpersoner skulle låne penger til.

Side 5, punkt 3.3.2:

Det hevdes fra bankens side at man ikke kan legge den rent språklige fortolkningen av møtereferatet til grunn for bevisvurderingen. Her anføres det fra bankens side at retten har vurdert andre bevis som e-poster og vitneforklaringer, som etter bankens oppfatning skal ha kastet et annet lys over hva som ble tatt opp på møtet, enn det referatet tilsier. Dette er direkte feil.

Det ble ikke fremlagt noe i Lagmannsretten, verken e-poster eller vitneforklaringer ut over bankens egne påstander. Både Hervig, Bilek og kausjonisten er alle enige om at det ikke ble tatt opp andre punkter enn det som står i møterefateret. Det ble heller ikke fremlagt e-poster som sier noe annet. Det er i såfall fri tolkning fra bankens side.

Banken, som til og med stilte med egen jurist på signeringsmøtet, må antas å ha vært så profesjonelle at de ville tatt med andre opplysninger de anså som vesentlige på møtet. Det er banken som har bevisbyrden med å fremlegge bevis eller sannsynliggjøre at det var annerledes. Dette har banken ikke gjort, ut over at banken selv hevder dette som en påstand. En slik påstand kan ikke regnes verken som bevis eller sannsynligjøring for noe som helst, og spesielt ikke når det var bankens jurist som faktisk skrev referatet fra møtet.

Side 6, punkt 4.3:

Her kommer en rekke ganske utrolige påstander fra banken. Det er direkte feil og villedende slik banken skriver:

”For det første ble vedtaket fra kredittkomiteen den 25. september 2007 ikke meddelt de ankende parter. Det var telefonkontakt mellom partene der det ble gitt uttrykk for at vilkårene for kreditten til de ankende parter ville bli til på veien. Det foreligger følgelig kun et tilbud i saken, som ble videreformidlet i møte den 28. september 2007.”

Denne beskrivelsen er stikk i strid med hva bankens kundekontakt og bedriftsrådgiver har redegjort for i retten om dette, og i strid med låntagers redegjørelse, og i strid med domdokumentene. Forlagets kontaktperson, som var bedriftsrådgiver i banken, ringte Bilek den 25.9 og sa at banken hadde bestemt at banken allikevel kunne gi lånet. Det var dog ikke forlaget som skulle få lån, men banken kunne yte lånet som et rent forbrukslån til Bilek og Hervig som privatpersoner. Så kunne låntagerne heller låne dette videre til forlaget. Det var aldri snakk om vilkårene for noe kreditt under samtalen. Det var kun snakk om det private forbrukslånet som låntagerne ble tilbudt. Det ble derimot ikke oppgitt hvilken rentesats dette lånet skulle ha.

Denne fremstillingen samsvarer med bankens eget vedtak fra kreditkomitemøte den 25.9.07, se side 1 i bilag B12. Dette ble formidlet låntagerne muntlig på telefon den samme dagen.

For det andre hevder motparten at det ikke foreligger noen e-postkontakt mellom partene i perioden 25. september til 28. september. Det er også direkte feil. Det ble sendt flere eposter mellom partene i denne perioden, se bilag B1.

I epost datert den 26.09 kl. 10.38 bekrefter banken å ha mottatt en del av dokumentasjonen til møtet og hvor det ble foreslått at møte holdes fredag den 28.9. Senere samme dag, onsdag 26.9 kl. 15.24 sender banken nok en ny epost til Bilek der det står:

”Har dere anledning til å møte fredag kl 10.00 med ektefeller og samboer?
Lånedokumenter vil da være klare for signering.
Jeg har ennå ikke mottatt selvangivelsen til Jan Hervig.“

Også torsdag 27.9 kl. 10.36 mottok Bilek en epost fra bankens bedriftsrådgiver om at de etterlyste Hervigs selvangivelse mm.

For det tredje har det aldri vært tatt opp eller vært snakk om noe aksjonærlån slik motparten stadig prøver å hevde, men et rent forbrukslån. Dette er grundig dokumentert.

Med hensyn til muligheten for tilbakebetaling av det private lånet til Hervig og Bilek, er det å anmerke at banken mente det var fare for konkurs i forlaget. Dette burde i seg selv tilsi at banken burde ha sørget for best mulig sikkerhet for kunden. Dette ble ikke gjort fra bankens side. Banken fulgte heller ikke opp den låneavtalen som låntagerne inngikk med forlaget, og som banken selv krevde som et lånevilkår. Der sto det også spesifisert hvilke punkter denne låneavtalen måtte inneholde. Der står det ingenting om sikkerheter, se bilag B13.

For det fjerde hadde Hervig og Bilek pantesikkerhet for sitt kausjonsansvar gjennom bankens pant i forlagets varelager og fordringer i det eksisterende langsiktige lånet med løpetid til 31.12.2015.

Når banken krevde ekstraordinær nedbetaling av forlaget lån, med påfølgende nedkvikting av Hervigs og Bileks kausjonsansvar tilsvarende, overførte banken samtidig hele risikoen for det private forbrukslånet over til privatpersonene Hervig og Bilek, uten at banken samtidig sørget for at den tidligere pantesikkerheten fulgte med. Det skulle banken selvsagt ha gjort.

Dette er et helt vesentlig punkt hvor banken på eget initiativ skulle sørget for at kunden fikk nøyaktig den samme sikkerheten som de hadde tidligere.

Banken skulle i det minste ha krevd at kunden sørget for pantesikkerhet, som en forutsetning for å gi kunden det private forbrukslånet. Det minnes her om at banken mente forlaget var i konkursfare, noe som skulle skjerpe bankens plikt til å rådføre kunden på en betryggende måte. Det ble ikke gjort. Dette er et svært dårlig bankfaglig arbeid.

For det femte visste banken at forlaget og Hervig og Bilek var under press før signeringsmøtet blant annet fra forlagets ansatte som ikke hadde fått lønn. Denne pressede situasjonen oppsto som en direkte konsekvens av at Hervig og Bilek hadde fått bekreftet fra banken at de ville få et privat kortsiktig forbrukslån.

Side 7, punkt 4.4:

Det var kun deler av låneavtalen som var i de ankende parters interesse. Det kan virke som om forlagets lånesøknad har vært igjennom minst en todelt behandlingsprosess internt i banken.

Ihht vedlagte innvilgelsesdokument fra behandlingen i kredittkomiteen i banken, se 3 sider i bilag B12, har bankens bedriftsrådgiver opprinnelig innstilt på å gi

forlaget det lånet forlaget søkte på. Den interne behandlingsprosessen i banken har mest sannsynlig hatt følgende hendelsesforløp:

1. Banken vedtar innstillingen tirsdag den 25.9 med anførte endring om at lånet i stedet for at det gis forlaget, skal gis til Hervig og Bilek som et privat forbrukslån og fremdeles med en løpetid på 45 dager. Banken formidler deretter samme dag denne beslutningen til forlaget pr telefon.
2. Dagen etter, onsdag den 26.9 blir saken åpenbart behandlet på nytt i kredittkomiteen, hvor løpetiden på lånet endres fra 45 dager til 24 måneder samtidig som forlagets løpende gjeldsbrevlån skal kreves nedkvittert med kr 750.000,- den 15.12.07.

Banken formidler av en eller annen grunn ikke denne nye og betydningsfulle endringen til forlaget, før banken presenterer dette i sneringsmøtet to dager senere fredag den 28.9.

Det blir en ren spekulasjon fra bankens side om forlaget virkelig hadde gått konkurs i 2007/2008 selv om forlaget ikke hadde fått innvilget lånet fra banken. Låntagerne mener bestemt at både banken og låntagerne hadde fått tilbake alle sine penger dersom forlaget hadde gått konkurs høsten 2007. Se bilag B23.

Banken benekter at Hervig og Bilek hadde kunnet få lån fra sin familie, dersom ingen andre alternativer hadde ført frem. Dette er dokumentert feil, se bilag B9 og B10.

Videre må man forvente en viss standard på rådgivningen fra en bank som titulerer bankens kundekontakt som **bedriftsrådgiver**.

Følgende sitat er hentet fra bankens anketilsvar til Høyesterett:

”De ankende parter har under punkt 4 på s. 6 i ankeerklæringen nye anførsler knyttet til brudd på avtalefestede forpliktelser til god rådgivning. Det er ikke vist til hvilken avtale som regulerer forpliktelsen til å opptre som en god rådgiver. Foruten kausjonsavtalene og de omstridte kredittavtalene, er det ikke inngått avtaler mellom partene. Overnevnte avtaler har ingen regulering av noen rådgivningstjeneste. Det anføres at det ikke er inngått noen avtale om rådgivning mellom de ankende parter og Bank 1. Subsidiært anføres at den anførte avtalte om rådgivning er overholdt.”

Låntagerne avslutter sine kommentarer med følgende slagord på bankens nettsider:

”Hos oss får du gode økonomiske råd om lån og finansiering slik at du kan konsentrere deg om arbeidet i din bedrift.”